

GAZETA POPORULUI

Foaie politică-culturală

Intemeietori: Dr. N. Bălan, Dr. I. Brosu, și Dr. Ștefan Dragomir.

Abonamentul:
Pe un an . . . 32 Cor. în vechiul regat 20 Lei
Pe o jum. de an 16 Cor. " " " 10 Lei
Pe 3 luni . . . 10 Cor. " " " 6 Lei
Abonamentele să se trimită la adresa:
"GAZETA POPORULUI", Sibiu

Adresa noastră e:
"GAZETA POPORULUI"
Sibiu, Strada Urezului Nr. 41.
Apare în fiecare Duminecă.

Inserțiuni și anunțuri se primesc la
Administrația gazetei.
Un șir cu litere mărunte întâia-oraș 1 cor.
a doua și a treia-oraș 80 fileri.

Ostirea română în Budapesta.

Biruința strălucită a armatei române. — Ungurii înconjurați și priși. — Șapte divizii s'au predat. — Intrarea în Budapesta. — Ordinul de zi al generalului Moșoiu.

Adânc mișcați, cu inimile noastre cuprinse de evlavie și însuflețire, și mulțumind din tot sufletul proriei cerești purtătoare de grije, vestim întregii suflări românești din cele mai îndepărtate unghiuri, mărețul fapt al intrării trupelor românești în Budapesta.

În istoria de aproape 2000 de ani încheați, a poporului nostru, clipa aceasta se va însemna cu litere nemuritoare. Printr'o strajnică opintire de uriaș, după patru ani de lupte, de jertfe, de încercări crude și biruințe strălucite, poporul acesta care îndura cu o răbdare îngerească, dureroasele lovituri ale soartei, împărțit, chinuit și lăsat pradă poftelor atâtor dușmani nemiloși, își încununează astăzi, cu un nou și cutezător salt spre lumină, roada ostinelilor lui...

Mare și slăvită zi, pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'ansa!

Ea ne umple de mândrie și încredere, și din prisosul de revărsare al darului ei, ne împărtășim de bucurii, cari nu ne-au fost dat, în cursul atâtor veacuri de suferință, să pătrundă în auzul nostru și să se urce la inimile noastre. Și totuși trebuia să se întâmple. Era cu dreptate, ca trecând peste trupurile acelor cari cu o cruzime de fiară flamândă sfășiau inimile neamului românesc, armata regelui Ferdinand, viteza oștire dela Mărăști și Mărășești întregită cu diviziile Ardealului, răsărite ca din pământ la chemarea de alarmă a primejdiei, să înfigă steagul tricolor, atât de scump celor ce-au simțit deopotrivă, pe zidurile Budapestei. Dela Alba-Iulia din 1599 alui Mihaiu Viteazul, la Budapesta anului 1919 a regelui Ferdinand. Dorobanțul, vânătorul și vulturul Ardealului își poartă azi mândria și ochii fulgerători pe străzile scârbosului cuib, de unde veacuri de-arândul au pornit cu veninul lor, spre Transilvania, ucigătoarele porunci de asu-

prire și robie ale grofilor și nemeșilor unguri. De-acolo din parlamentul de pe malurile Dunării, cu turnurile și podoabele lui, cu ura și disprețul ce clocetea între zidurile lui, cu planurile drăcești, nemiloase și pline de cruzime ale stăpânilor lui,— din creștetul caruia își zbate azi larga-i aripă gloriosul drapel al României biruitoare, una și nedespărțită.

Și acum ni-s'a făcut în sfârșit dreptatea care zăcea deoparte călcată în picioare, dar care își aștepta ziua și clipa, pentruca să se înalțe și să strălucească în cea mai deplină lumină. Astfel Dumnezeu strămoșilor și-al părinților noștri și-a trimis binecuvântarea sa și umplând cu nepotolit curaj și dragoste de neam și țară inimile ostașului român, ne-a dăruit cea mai deplină izbândă. Dușmanul de veacuri înfrânt, oștirile lui înconjurate și nimicite, iar capitala lui învăluită, strămtorată și cucerită. Clopotele vor suna în semn de laudă și graiurile lor vor vesti până'n cele mai ascunse sate ale Ardealului, supunerea dușmanului și nimicirea lui. Iar inimile se vor înalța cuprinse de evlavie și tierbinte rugăciune la tronul Părintelui luminilor, care după atâte suferințe, ne-a îngăduit să vedem și această slăvită zi a împlinirii idealului nostru național.

Pe aripile vântului, pe aurul razelor, pe mătasea norilor, trimitem în clipa aceasta salutul nostru vitejilor capitani și neîntrecuților oșteni, cari, fără să cruțe jertfa sângelui și-a vieții, au înfipt în 4 August steagul țării pe zidurile Budapestei. (ib.)

Infrângerea armatei ungurești.

Comunicatul oficial din 3 August anunță că în ziua de 2 August Sâmbăta trecută, cavaleria a ajuns la 12 km. de Budapesta.

Cavaleria românească a făcut minuni. Ea a separat inamicul în două, cazându-i în spate și silindu-l să de-

pună armele. Peste 8 divizii roșii au fost silite să coboare capul înaintea călărimii românești. Operațiile sunt în curs și am avut nu numai de luptat, dar de numerotat zeci de mii de oameni, și un imens material de războiu.

Intreaga armată ungurească este pusă în imposibilitate de a mai lupta.

Trupele române au intrat în ziua de 4 August în Budapesta.

Armata ungurească a fost spartă în două, cazându-i în spate brava noastră cavalerie.

Până în sara de 3 August au fost complect înconjurate și silite să depună armele diviziile 1, 3 și 11. S'au prins statele majore, unitățile și serviciile cu care erau formate.

S'au luat mii de prizonieri, coloane și depozite imense.

Este în curs capturarea diviziilor 2, 4, 6 și 7. Toată armata ungurească este nimicită.

Din prilejul strălucitei biruințe asupra ungarilor, generalul Moșoiu, viteazul conducător al armatei, a dat următorul ordin de zi:

Ordin de zi.

Ofițeri, subofițeri, caporali și soldați!

Când armata bolșevică ungurească trecuse Tisa la 20 Iulie 1919 și luase drumul către Oradea-Mare, trecând dincolo de Kisujszállás și ajungând până la Gyoma, pe voi va hotărât Regele nostru s'o siliți să retreacă Tisa, s'o bateti și de veți ajunge-o să n'o lăsați până n'o veți sfărma.

Diviziile cari au luptat.

V'am îndreptat s'o loviți în flanc din spate; calea să i-o ție divizia a 6-a la răsărit de Kisujszállás, iar divizia I-a a izbit drept în mijlocul coloanei armatei roșii și cam la sud de Kenders. Și atât de amenințător a fost focul infanteriei și focul artileriei, că inamicul, care ocupa Kisujszállás și lupta cu divizia 6-a n'a mai stat o clipă în fața voastră și a făcut dosul față, hotărîndu-se la o retragere grabnică! Retragera a fost cu atât mai zorită cu cât simțise că alătura cu brava infanterie a div. I-a, și cam în spatele și pe dreapta ei, se ținea ca-

valeria div. 2-a, care după ce cercetase și asigurase tot malul Tisei dela Fegyvernek, Tisza-Dob și mai spre nord de Tisza-Szalok, n'aștepta decât momentul ca cu focul artileriei să-îție pe loc în momentul retragerii și aceasta până să-i ajungă călărimea div. 2-a, care avea să-i facă una cu pământul sub picioarele cailor lor.

Cătră Budapesta.

Silita la retragere, armata comunistă a Ungariei ați urmărit-o pe drumul cel mai scurt cătră Solnoc. Acolo mai aprigi v'ați pus de strajă pe malul stâng al Tisei până să căutăm noi un loc de trecere în cealaltă parte de Szolnok și acum când l'am găsit veți trece Tisa după ei să-i fugariți, să-i prindeți sau să nu-i lăsați până la Budapesta, căci voi i-ați pravălit.

După ei va trebui să mergem în capitala țării lor, la Budapesta, pentru a strivi odată pentru todeauna cuibul de teroare și de tâlhărie al bolșevicilor unguri ce venise să se reverse și asupra noastră și pentru a le impune în însăși capitala țării lor voința noastră.

*

Lauda morților și încrederea în noi

Camarazii

Voi ați văzut că o parte — și aceștia dintre cei mai bravi — dintre voi au murit înainte de a trece Tisa. Onoare lor, căci au căzut pe câmpul de luptă. Mândrie și pildă pentru fii neamului nostru vor rămâne. Ei sunt străjerii de veci și au lăsat la Tisa mărturia, că această apă a fost trecută de armatele române atunci când hotarele ei naturale au fost atinse.

Ostași! Dacă ați silit pe inamic să se retragă spre Budapesta, să știți însă că până acolo îl vom întâlni, că nouă, grupului de manevră General Moșoiu, ne e lăsată izbirea. Să o dați cu sete! Am călcat într'un ceas bun și bine ne va merge.

Înainte cu noroc, strigând:

Trăiască Regele nostru Ferdinand, Familia lui și șefii noștri care ne-au dat încrederea pe care voi, bravi ostași, n'ați desmințit-o!

Izbândă desăvârșită pentru gloria armatei, vă urează comandantul vostru, strigând împreună cu voi!

Trăiască România-Mare!

Comand. grupului de manevră,
General Moșoiu

*

Amănuntele ocupării Budapestei.

Budapesta, 5 August. — Ocuparea orașului a fost făcută în toată liniștea.

Mai întâiu s'au ocupat împrejurimile orașului și gara, precum și marile stabilimente industriale (fabricile). Orașul a fost ocupat la ora 6 în seara zilei de 4 August.

În piața Eskütér au defilat prin fața generalului Mărdărescu, unități de infanterie, cavalerie și artilerie.

Incunjurarea trupelor ungare.

Budapesta 5 August.

Un detașament din opt regimente de cavalerie cu 2 grupuri de automobile cu tunuri și cu 6 baterii de artilerie călăreață, au lovit coasta stângă a inamicului, coborând și căzându-i în spate la Czegléd.

Văzându-se cu totul învaluiți, ungurii au cerut armistițiu, dar nu li s'a dat sub cuvânt că guvernul din Budapesta a dimisionat și nu nu este nimeni împuternicit de a trata cu guvernul român.

Béla Khun a fugit.

Nauen, 5 August. Béla Khun a primit voie de a rămâne în Austria. El este internat la Viena într'o tabără de prizonieri.

Sedintele Marelui Sfat Național.

Precum am arătat și în numărul trecut al gazetei noastre, s'a început la Sibiu ședințele Marelui Sfat Național, ales de adunarea obștească dela Alba-Iulia, pentru că ia în cercetare legea electorală și reforma agrară, adică felul cum să se împartă pământ între țărănime.

Lucrurile mai de seamă cari s'au petrecut în cursul ședințelor din săptămâna trecută sunt următoarele:

Mai întâi s'au ales încă 47 de membri noi ai Marelui Sfat, precum poruncise lucrul acesta adunarea dela Alba-Iulia. Între membrii cei noi se găsesc de astădată și țărani precum Uroșpățeanu, vestitul luptător naționalist, căruia bolșevicii i-au spart capul la Seghedin, apoi Niță Boroș și alți vre-o 8 țărani al căror nume îmi scapă din minte, cari i au asemenea cuvântul și își spun părerile cu multă înțelepciune, așa precum simt și cum cred că ar fi bine, apărând călduros interesele țărănimii și ale plugarilor. Pe lângă țărani au mai fost aleși în

Marele Sfat Național încă vre-o câțiva profesori și învățători mai de seamă, și la cerința partidului social-democrat, și câțiva socialiști.

Pentru că să fie și-o lege după care să se conducă ședințele Marelui Sfat, s'a luat de îndreptare regulamentul parlamentului din București.

După aceasta s'au ales cele două comisii, adică comitete, unul pentru cercetarea planului de lege pentru alegerile de deputați, iar altul pentru cercetarea planului de împărțire a pământului. Alese fiind aceste două comisii, ele s'au pus pe lucru și au început să cerceteze cu de amănunt lucrările Consiliului Dirigent în privința aceasta. Sfârșind mai repede comisia pentru reforma electorală (alegerile) lucrul ei, s'a și înfățișat în fața adunării, în frunte cu președintele ei dl Dr. C. Bucșan, care după un cuvânt mai lung de introducere, a cerut ca proiectul legii de reformă electorală să fie în general primit. După aceasta, prezi-

dentul Marelui Sfat Național a deschis sfătuirea, pentru că fiecare membru să-și spună cuvântul și părerile.

S'a încins cu prilejul acesta o îndelungată și interesantă dezbateră. Mai nemulțumiți cu proiectul de lege erau socialiștii, cari în cuvântările lor au spus că nu-l pot primi, deoarece dintr'ansul lipsesc două lucruri mai însemnate și anume: dreptul de vot pentru femei și dreptul de vot pentru minorități, adică pentru toate partidele politice ori și cât ar fi ele de mici. Socialiștii cereau ca votarea să nu se facă după cercuri electorale așa ca mai multe comune la un loc, spre pildă un comitat întreg, să aleagă un singur deputat, ci să se împreune la un loc mai multe cercuri electorale (comitate) și astfel fiecare om să voteze pentru 5 sau chiar și mai mulți deputați deodată. În chipul acesta, spuneau ei, că dreptatea este mai mare și chiar și n'orașele cu majoritate ungurească cum este spre pildă Aradul sau Clujul sau Oradea, am putea avea deputați români, dacă spre pildă ar vota la Arad și românii din împrejurimi, cari ar avea pe biletele lor 5 deputați deodată.

Socialiștii de fapt nu se gândeau așa de mult la alte lucruri, decât la aceea ca să aibă ei cât de mulți deputați în parlamentul din București, socotind ca și ei să fie finiți ca un partid și astfel chiar și dacă nu sunt prea mulți, totuși să li se deie un număr mai mare de deputați.

Cât privește dreptul de vot al femeilor, despre care vom scrie mai pe larg în numărul viitor, s'a cerut așisderea de cătră socialiști ca la viitoarele alegeri și femeile să-și poată spune cuvântul lor și să poată să-și deie votul pentru un deputat sau chiar o deputată. Frumos a vorbit pentru dreptul femeilor învățata profesoară Dr. Eleonora Leményi Rozvan, care este membră a Marelui Sfat Național.

La sfătuire au luat cuvântul pe lângă socialiști, cei mai deseamă membrii ai partidului național, precum Dr. Iuliu Maniu, A. Vlad, I. Suci, Octavian Goga, cari au fost însă împotriva cerințelor socialiștilor. Aceștia simțindu-se ofențați și neîndreptățiți au părăsit sala de ședință, iar conducătorii lor dnii Jumanca și Fiueras, și-au dat dimisia din Consiliu Dirigent. Planul de reformă electorală a fost primit cu mici schimbări așa precum a cerut Consiliul Dirigent.

La ședința de Marța trecută din 5 August a luat parte și primministrul I. Brătianu, care se'nforcea dela front unde a cercetat biruitoarea armată română. A fost salutat de dnii Mihali și Dr. I. Maniu cu cuvinte calde, la cari a răspuns dl Brătianu și-a mișcat inimile celor de față așa de mult, vorbind despre vitejia fără păreche a oștirii române, încât toți ochii au lăcrimat. După aceasta dl Goga a făcut propunerea ca să se oprească în semn de sărbătoare ședința până a doua zi și n' toată țara Joi la amiază să fie trase clopotele spre lauda lui Dumnezeu, acele clopote cari ne au mai rămas și nu le-au prefăcut ungurii în tunuri ca să le îndrepteze tot în contra noastră. Seara a fost banchet în cinstea ministrului Brătianu.

Un culegător harnic

se caută pentru Tipografia „Carpații”. Înștiințările sunt a se adresa la administrația acelei tipografii, Sibiu, str. Orezului Nr. 41.

Amănuntele luptelor cu ungurii.

4000 de unguri morți.

Paris. — Din București se comunică următoarele cu privire la luptele de pe Tisa:

La 20 Iulie, ungurii au început o mare ofensivă contra românilor cu 6 divizii de infanterie și cu mai multe detașamente de cavalerie; în total, 8 sau 9 divizii. În timpul luptelor dela 20 Iulie la 21 Iulie, avangposturile românești au fost nevoite să se retragă și ungurii au trecut Tisa în mai multe puncte între Szolnoc și gura Murășului.

În sectorul nordic, spre Tokai și Tisa puternice atacuri ungurești au fost respinse cu mari pierderi pentru dușman.

La 22 Iulie, rezervele din sectorul român au intrat în linie. Prima divizie de vânători a contraatacat și reluat Hódmezővásárhely.

Lupta a continuat pe tot frontul.

După ultimele știri, trupele lui Bela Khun au suferit o gravă înfrângere.

Românii cari plâng și jelesc.

E vorba de cei 200 000 de Români din Torontal și partea sudică a jud. Timiș, dați de „Conferința celor patru” dela Paris, Sârbiei. Sunt cei mai buni, cei mai conștienți Români ai noștri, cari astăzi suferă și plâng, atunci când armata românească e primită, cu flori și lacrimi de bucurie la Lugoj, la Caransebeș și Timișoara!

Marșia trecută au intrat primele trupe românești în Lugoj și Caransebeș, z-lele acestor sunt așteptate la Bocșa, Oravița și Timișoara.

Tot poporul li-a eșit în cale cu episcopii români dela Lugoj și Caransebeș în frunte. E praznic de sărbătoare acolo, în partea de răsărit și în centrul Banatului. În timpul acesta însă în aproape 50 de comune românești, jale și durere s'a lăsat prin casele oamenilor.

Dăm mai jos o listă a comunelor românești ce sunt amenințate să cadă sub stăpânire sârbească. Notez aici, că afară de comunele arătate în listă, mai locuiesc vreo 20.000 Români în orașele Vârșeț, Biserica Albă, Chichinda, Becicherec, Panciova precum și în satele șvăbești și sârbești din Torontal.

Iată lista comunelor românești din Banat, atribuite Sârbilor:

În județul Torontal, valea Begheiului:
Toracul Mare 3500 români.
Toracul Mic 3000 români.
Iabcahina 1300 români.
Clec 200 români.
Ecica română 2800 români.
Ecica germană 500 români.

În valea Timișului:

Sarcia 1400 români.
Uzdin 6000 români.
Glogon 1000 români.
Iabuca 500 români.
Ovcea 1800 români.

Pe câmpia dintre Timiș și Dunăre:

Mărghita Mare 1100 români.
Sân-Ianăș 1500 români.
Sân-Mihai 4200 români.
Seleuș 3000 români.
Alibunar 3000 români.
Petrovasela 6500 români.
Satul Nou 6000 români.
Doloave 2200 români.
Omolița 500 români.
Dobrița 2500 români.

În județul Timiș pe valea Dunării și a Cărașului

Deliblata 2400 români.
Dubovăț 300 români.
Gaja 400 români.
Maramorac 1400 români.

Un comunicat românesc anunță că ungurii lăsând pe teren 4000 de oameni, au fost aruncați dincolo de Tisa.

Gazetele franceze și ofensiva maghiară.

Lyon. — Ziarul „Débats” se ocupă de ofensiva ungarilor contra României.

Ziarul își bate joc de notele venite la Paris. Diplomația românească trebuie ajutată cu armele. Ar trebui de asemenea să se mulțumească dorințele naționale ale Românilor. Conferința a făcut față de ei multe greșeli. În orice caz Români pot socoti cu cele mai calde simpatii ale francezilor în lupta lor contra maghiarilor.

„L'homme Libre” vestește ofensiva în următoarele cuvinte: Armata ungară s'a aruncat asupra armatelor române. Ungurii sunt comandați de un general german. Muniții însă nu au. Pentru a învinge bolșevismul, cel mai sigur mijloc e să se grăbească pacea, și cu Austria și cu Bulgaria și cu Turcia.

Cubin 1500 români.
Gherebent 2400 români.
Cus'ci 200 români.
Oreșat 500 români.
Parța 200 români.
Nicolinațel Mare 3700 români.
Straja 1800 români.
Ulma 200 români.
Iabuca 1000 români.
Srediștes Mică 700 români.
Zamul Mic 700 români.
Coștei 2500 români.
Marcovăț 1600 români.
Mesici 800 români.
Râtișor 1500 români.
Sălcia 1000 români.
Vlăciovăț 1200 români.
Voivodinț 1700 români.
În județul Caraș-Severin
Iam 1000 români și.
Ciurda 800 români.

Iar comuna Beba-veche din fața Seghedinului cu aproape 3000 de români a fost atribuită de Conferința ungarilor.

Antanta amenință pe Unguri.

O telegramă din Lyon spune că Sâmbătă dim., mareșul Foch și cu consiliul suprem a luat o hotărâre privitoare la afacerile Ungariei.

El a hotărât să trimeată, prin telegramă proclamația următoare, care este un cuvânt serios pentru bolșevicii din Budapesta și care, va produce asupra lor o mare impresie.

„Guvernele aliate și asociate doresc să încheie pace cu poporul ungar și să puie capăt astfel unei stări de lucruri, care face cu neputință învierea economică a Europei centrale și împedecă orice încercare de aprovizionare a populației. E cu neputință de încercat această lucrare înainte ca Ungaria să aibă un guvern înfățișând poporul și înfățișind întocmai făgăduințele luate cu guvernele aliate. Bela Khun nu răspunde nici uneia din aceste condițiuni, care nu numai că a rupt armistițiul cu Ungaria, dar mai atacă, chiar în acest moment, și puterile amice și aliate.

„Rămâne guvernelor asociate să ia pe răspunderea lor, măsurile ce se potrivesc cu această înfățișare a lucrurilor din Ungaria. Dacă trebuiesc procurate alimente

și aprovizionări, dacă impresurarea trebuie ridicată, dacă lucrul de reconstituire economică trebuie întreprins, dacă pacea trebuie restabilită, acestea nu se vor face decât cu un guvern, reprezentând poporul ungar, nu cu un guvern a cărui autoritate e întemeiată pe groază.

„Puterile asociate cred de potrivit să adauge că orice ocupare străină a ținuturilor ungare, după cum s'a decis de conferință, se va sfârși de îndată ce comandantul suprem interaliat va crede că condițiunile armistițiului au fost executate în chip satisfăcător.”

Dezertorii nu capătă pământ.

Ordin circular

Cătră toate comandamentele militare și cătră primăriile comunale respective oficiile polițienești.

Proiectul legii agrare, Art. 51 prevede, ca toți aceia, cari nu au urmat ordinul de chemare, mai departe dezertorii etc. nu vor primi pământ,

Sub dezertori sunt a se înțelege nu numai aceia, cari cu scopul de a se sustrage pentru totdeauna de sub serviciul militar, părăsesc corpurile lor, ci vor fi socotiți de atari și toți acei soldați, cari se îndepărtează cu orice ocazie, fie cât de scurtă îndepărtarea lor dela trupele căror aparțin, fără voia superiorilor.

Primăriile comunale, resp. oficiile polițienești au datoria să ceară, ca toți cari, aflându-se în serviciu militar, se înapoiază la locuință să arate permisul de absentare sau concediu, iar despre toți, cari nu vor avea asupra lor vre-un astfel de perm.s, sunt datorate sub urmarea pedepsi disciplinare să poarte o listă, conținând numele dezertorului trupa căreia aparține și timpul, cât a lipsit dela trupă.

Unitățile militare, din contingentul cărora se îndepărtează vre-un soldat fără permis, au datoria să anunțe despre aceasta primăria resp. oficiul polițienesc al locuinței îndepărtatului pentru a fi trecut în lista dezertorilor.

Aceste liste se vor pune la începerea lucrărilor pentru împărțirea pământului la îndemâna comisiilor județene, pentru a-i scoate pe toți cei cuprinși în ele din șirul acelor cari se vor împărțiși de pământ.

Impotriva celorce

răspândesc știri.

Extras din Ordonanța Nr. 21 și 25.

1. Vor fi considerați ca vrednici de pedeapsă:

a) acei cari, fără rea credință, prin locuri publice, gări, trenuri, pe străzi etc. vor comunica, răspândi ori talmăci în orice chip știri, fie adevărate, fie din gând, sau păreri cu privire la operațiunile de războiu, situația și aflarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.

2. Această faptă se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 lei.

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scopul de a se spiona, sau trada, să aplică pedepsele provăzute de legile penale în vigoare în timp de războiu.

RĂVAȘUL SĂPTĂMĂNII

Sibiu 10 August 1919.

Suveranii în drum spre București. M. S. Regele a trecut Sâmbăta prin gară Copșa spre București, înapoiindu-se de pe front. În gară M. S. a fost întâmpinat de dl Iuliu Maniu, președintele C. D.

Suveranii noștri, venind dela Oradea-mare s'au oprit și în Cluj, unde M. S. Regina a vizitat pe răniții noștri din ultimele lupte. Lacrimi de bucurie și de fericire au întâmpinat-o pretutindenea, fecerii noștri, neobișnuiți cu atât de înalte mângăeri, nu vor uita nici odată vizita M. Sale.

Ziua reginei Maria. Luni în 4 August fiind ziua onomastică a M. S. Reginei Maria s'a săvârșit o foarte frumoasă slujbă la Mitropolia din Sibiu.

Dimisia socialistilor. Dni Flueras și Jumanca imputeniciți socialistilor în Consiliul Dirigent, au demisionat din funcția de șefi de resort. Tot odată s'au retras din Marele Sfat și ceilalți membrii socialiști.

Inputernicitele femeilor la dl Iuliu Maniu. Miercurea trecută înainte de ședința Marelui sfat, o delegație de 25 de femei din toate păturile s'a înfățișat dlui Iuliu Maniu, președintele Consiliului Dirigent, în frunte cu dnele Catinca Bârseanu și Nora Leményi, această din urmă membră a Sfatului național, spre a-i preda un memoriu cerând drepturi politice pentru femei.

Dna Nora Leményi s'a adresat dlui Iuliu Maniu, rugându-l să ia în seamă dorința arătată în memoriul prezentat, deoarece însăși adunarea dela Alba Iulia a statuit dreptul de vot pe vremea femeilor.

Dl Iuliu Maniu, președintele Consiliului dirigent a răspuns că din diferite pricini de bunăînțelegere politică, nu s'a putut înscrie dreptul de vot pentru femei în actuala lege electorală.

În constituanta care se va întruni la București vom sprijini însă drepturile femeilor, pentru a fi înscrise în viitoarea Constituție a României mari.

Memoriul femeilor depus pe masa Marelui Sfat.

Mărturisirea lui Lenin. Intr'o scrisoare trimisă lui Ludvig Martens, reprezentantul guvernului sovietelor la New-York, Lenin face aceste declarațiuni:

„Trebuie să mărturisesc că am avut prea multă încredere în țăranul și muncitorul rus. Țăranii noștri cugetă întocmai ca și ceilalți mici proprietari, cari amenință să nimicească idealul comunist, adică a împărțirii pământului, nu numai al bogătilor, ci chiar și al țărănilor. Lucrătorii, demoralizați, nu mai visează decât mariri de salarii. Ura între sate și orașe e îngrozitoare. Comitetele organizate pentru a ușura mizeriile poporului nu fac decât să împart bani și regimul pomenii a luat o întindere ne mai auzită.

Ac pentru jocul sârbilor. La 17 Iulie 1919 s'a ținut la Buxton Hall din Londra o adunare de protestare contra sârbilor, cari siles pe muntenegreni să treacă sub stăpânirea lor. Adunarea era prezidată de Robert I. Kennedy, fostul ministru al Angliei la Cefinie. A vorbit Al. Devine și a spus că sârbii se poartă cu muntenegrenii ca germanii cu belgienii.

Diplomații sârbi, în frunte cu Pașici au împrăștiat știri false, spunând că ar fi existat un contract secret între Muntenegru și cei din Viena. Sârbii au uitat ajutorul dat de soldații muntenegreni și azi ar dori să stăpânească toate țările balcanice. Aliații au dat prea mare libertate Sârbiei; acum văd cu părere de rău, că au încurajat un popor șovinist ce are de scop asuprirea altor popoare. Mii de oameni, care au luat parte la adunare, au dat dreptate cuvânto-

rului, care a încheiat cuvântarea cu următoarele cuvinte: Guvernul englez trebuie să sprijinească dorințele Muntenegruului și să redea regelui Nichita tronul său Sârbii să și retragă trupele de ocupațiune și să se lase de planurile lor criminale.

Bumbac pentru industria de casă a sătenilor. Cu privire la comanda de bumbac, Federația „Infrățirea” aduce la cunoștința preoților, învățătorilor și intelectualilor dela sate, cari i-au trimis conspecte, ori voiesc să cumpere bumbac în comun următoarele:

Conform informațiilor, ce le avem, prețul de unitate pentru 1 pachet de bumbac englezesc à 4 chilo 535 gr., calitate superioară, se fixează deocamdată cu 200 Lei loco Sibiu.

Dacă cu ocaziunea cumpărării se vor putea obține prețuri mai mici, ca cele de azi, după detagerea costului bumbacului și a speselor, diferența până la 200 Lei va fi restituită cumpărătorilor.

Dacă cumpărarea peste tot nu va succede, sumele anticipate vor fi restituite cumpărătorilor fără detrageri și fără dobânzi.

Totodată ținem să spunem, că între condițiile grele de transport de azi, nu ne putem angaja la termene fixe în ce privește executarea comandelor.

Incasarea banilor dela săteni, sora a putea cumpăra bumbac din cele dinăi transporturi, să se facă în tot cazul până la 31 August n. și să fie depuși îndată la cassa federației „Infrățirea” din Sibiu (str. Brakenial Nr. 17) cu o listă în care să fie trecut în mod colectiv numărul pachetelor comandate cu Nri bumbacului de urzeală, cu Nri bumbacului de băteală, arătând totodată, dacă cumpărătorul dorește bumbac nălbît ori nենălbît.

Publicațiune.

La institutul pedagogice curativ de stat din Ineu jud. Arad sunt vacante următoarele posturi de suboficiari:

1. Postul unei îngrijitoare de garderobă. La acest post vor fi aplicate femei mai inteligente, fără copii, cari se pricep la cusutul și repararea albiturilor și vestimentelor și cari au răbdarea și blîndeța necesară la tratarea copiilor defectuoși la minte.

Salariu: 1440 cor. plata fundamentală, 600 cor. ajutor de război, 100 cor. ajutor de vestiminte, 1200 cor. ajutor de scumpete și întreținere întreagă. După un serviciu mai îndelungat va avea drept de pensie.

2. Patru posturi de îngrijitoare de copii. Chemarea acestor îngrijitoare va fi de a supraveghia copii defectuoși la minte, de a ținea în ordine și curățenie odăile și vestimentele lor și de a fi spre ajutor la creșterea și instruirea copiilor. Se recere cunoștința de carte.

Salariu: 1200 cor. plata fundamentală, 600 cor. ajutor de război, 100 cor. ajutor de vestiminte, 1200 cor. ajutor de scumpete și după serviciu mai îndelungat drept de pensie.

3. Trei posturi de îngrijitori — măestri. Datorița acestor îngrijitori va fi de a instrui pe copii defectuoși la minte în măsuri (rotorie, pantoafie, pregătire de perii, bontărie, grădinărit) și de a ținea în ordine și curățenie odăile și vestimentele copiilor.

Vor fi preferenți invalizii capabili de muncă.

Salariu ca și sub 1.

4. Un post de bucătăreasă cu salariu ca sub 1.

5. Un post de econom cu același salariu ca sub 1.

Datorița lui va fi conducerea și supravegherea lucrului de câmp și a vitelor institutului precum și instruirea copiilor în cunoștințele de economie.

Vor fi preferenți invalizii capabili de muncă și știutori de carte.

6. Un post de grădinar cu același salariu ca și sub 1.

Datorița lui va fi îngrijirea grădinei, parcului dela institut și instruirea copiilor defectuoși la minte în grădinărit.

Cererile pentru aceste posturi provăzute cu documentele necesare, se vor înainta până la 20 August n. la Resortul Ocrotirii Sociale în Sibiu (Str. Fridenfels Nr. 16.)

Se atrage atențiunea preoților și învățătorilor asupra acestei publicațiuni.

Moldovan secretar general.

Stabilirea prețurilor pentru mărfuri

Resortul de agricultură și comerț a luat referitor la stabilirea prețurilor pentru toate mărfurile, următoarele dispozițiuni noi:

Fabricanții și producătorii de orice soi de articole vor calcula peste prețurile de fabricare un beneficiu dela 10—20% după natura mărfurilor, adausă la mărfurile care se vindeau în timp normal cu câștig mai ureat se calculează un câștig mai mic se vor vinde cu câștig mai mic.

Comercianții profesioniști vor vinde revanzătorilor cu un beneficiu dela 5—15% după mărimea comanda, natura mărfii publicului consumator cu 10—30%.

Prețurile de vânzare se vor arăta pe marfă.

Aceste norme sunt a se observa strict și de către meseriași și industriași întrucât privește plata pentru confecționările și lucrurile cele ce le fac ținându-se seama de salariile ce pot să le plătească în raport cu cheltuielile de întreținere ale lucrătorilor.

Comerțul intermediar rămâne strict oprit și orice speculă se pedepsește aspru.

Cei ce vor contraveni acestei ordonanțe se vor pedepsi cu amendă până la 1000 coroane și închisoare până la 6 luni. Afară de aceasta mărfurile de contravenție se vor confiscă în favoarea statului. În cazuri grave Consiliul dirigent va putea hotări și rechiționare interprinderii sau fabricii.

Poliția invită pe tot fabricanții și producătorii ca și comercianții de orice soi de marfă, la cea mai strictă executare a dispozițiunilor de mai sus, accentuând că cei descoperiți de organele de control, sau cei denunțați de public vor fi pedepsiți aspru.

Rugăm

204 1—1

pe aceia cari știu ceva de Ioan Diac din Mojna 247 fost soldat la reg. 24 honvezi Brașov căzut prizoner în Carpați 1915. Fost Prințonier în Omsk și Pawlovshrad (Siberia) din 1917 20 Iunie nu mai știu nimic de el, să binevoiască a înștiința pe soția lui Maria Diac, Mojna 247, jud. Târnava-mare.

Cine știe ceva

despre Filimon Bârsan din Arpașul de jos, jud. Făgăraș, care a fost la reg. 23 honvezi din Sibiu și în urmă prizonier în Rusia (Moscova) despre care nu mai știu nimica din 1917 să binevoiască a ne înștiința la adresa Victoria Filimon Bârsan în Arpașul de jos jud. Făgăraș.

205 1—2

Publicare.

Comuna Brad (jud. Sibiu) dă în arândă prin licitație publică crășma comunală în ziua de 24 August a. c. la 3 oare p. m. pe timpul dela 1 Ianuarie 1920 până la 31 Decembrie 1922. Asupra condițiunilor dă primăria deslușiri.

Brad, la 27 Iulie 1919.

206 1—2

Secretar comunal

Anunț

Pentru prăvălia mea de Manufaktură, coloniale și fierărie caut un comis harnic și un învățăcel din familie bună.

203 1—3

Nicolae Răchitan,
Săsciori (jud. Sibiu)

GAZETA POPORULUI

Foaie politică-culturală

Intemeietori: Dr. N. Bălan, Dr. I. Broșu, și Dr. Silviu Dragomir.

Abonamentul:
 Pe un an . . . 32 Cor. în vechiul regat 20 Lei
 Pe o jum. de an 16 Cor. " " " 10 Lei
 Pe 3 luni . . . 10 Cor. " " " 6 Lei
 Abonamentele să se trimită la adresa:
 „GAZETA POPORULUI”, Sibiu.

Adresa noastră e:
 „GAZETA POPORULUI”
 Sibiu, Strada Urezului Nr. 41.
 Apare în fiecare Duminecă.

Inserțiuni și anunțuri se primesc la
 Administrația gazetei.
 Un șir cu litere mărunte întâia-oraș 1 cor.
 a doua și a treia-oraș 80 fileri.

După Marele Sfat.

Sfârșindu-și lucrările însemnate ce i s'au încredințat la Alba-Iulia, după două săptămâni de cercetare temeinică a reformei **electorale** și **agrare**, Marele Sfat Național a votat hotărâri de cel mai deosebit preț pentru viitorul poporului nostru.

Mai întâiu reforma electorală.

Pentruca un popor să-și poată conduce el singur țara și voința sa să iasă pururea biruitoare, era de lipsă o schimbare largă a legii electorale. Cunoaștem destul de bine felul cum se îngrădiseră în privința aceasta Ungurii. Având de scop, ca foarte puțini deputați români să poată pătrunde în urgisitul parlament din Budapesta, ei făuriseră în privința aceasta legi atât de nedrepte, încât, precum știm cu toții, deputații poporului român erau cernuți prin sita cea mai deasă. Și-abia de scapau patru ori cinci inși, dar și aceștia numai cu grele lupte și cu mari jertfe din partea alegătorilor.

Pe aceștia îi băteau, îi opreau, îi pușcau chiar, le puneau în cale cele mai mari piedeci, numai să nu ajungă la votare. Și-apoi năcazul mai stetea în faptul, că votarea de obicei era legată de scris și de cetit, de-o anumită dare și de-atâtea și-atâtea chițibușerii de-ți stă mintea în loc, cum de le mai putuseră scorni grofii ungarilor.

Marele Sfat a șters acestea toate. Fiecare om cu **mintea sănătoasă** și **nepătat** își poate spune de-acum înainte cuvântul în comuna sa, la el acasă, așa precum îi va plăcea. Aceasta este **una** din hotărârile mărețe luate de Marele Sfat. Dar s'a mai adus încă una, poate și mai însemnată.

Este împărțirea de pământ pe seama obștească, din moșiile cele mari, pe cari ungarii le câștigaseră tot din sudoarea noastră, a plugarului și a palmașului român. Marele Sfat și-a zis: nu putem lăsa pe plugarii harnici lipsiți de tot ce pot avea dânșii mai mare lipsă. Ei au apărat pământul cu sânge scump, a lor să fie deci și întinderea lui. Aceasta-i dreptatea, și nimenea nu poate opri înfăptuirea ei. Se va împărți deci pământul. Inșă bine să se știe, că pământul acesta trebuie și răscumpărat. Ar fi o grozavă nedreptate dacă li s'ar lua oamenilor mai cu stare,

asa cu una cu două, moșia, și fără de nici un obligament s'ar pune la buna chibzuială a plugarilor. Lucrul acesta este cu neputință. Ce s'a gândit atunci să facă Consiliul Dirigent? El va înființa o bancă, zisă **banca agrară**, care va împrumuta tuturor cumpărătorilor bani, pentruca să-și poată plăti pământul ce-l vor primi. Datoria dela bancă va fi socotită numai cu 4 procente și va avea să fie întoarsă băncii în timp de 50 de ani. În răstimpul acesta, rând pe rând, socotim că se poate despovăra ușor de datorie chiar și cel mai nevoiaș dintre oameni.

Iubiți țărani! Iată vi s'au dat drepturi și pământ, două lucruri mari, pentru cari atî vărsat atâtea lacrimi în răstimpul de veacuri al istoriei neamului românesc. Drepturi și pământ! Au fost câștigate cu mari lupte și tocmai din pricina aceasta le veți și ști prețui așa precum se cuvine. Folosiți-vă cu chibzuială de drepturile voastre și apărați-vă până la cea din urmă picătură de sânge pământul binecuvântat de Dumnezeu, care va rămânea pururea de moștenire fiilor și nepoților și strănepoților voștri, drept mărturie a zilelor de mărire și strălucire ale neamului românesc.

Iubiți-vă și apărați deci cu scumpătate, ori și când și împotriva ori și cărui dușman, sfântul vostru drept și moșia, pe care bunul Dumnezeu v-a dăruit-o și v-a încredințat-o cu atâta îndurare pentru binele și fericirea voastră a tuturor.

I. Broșu.

Situația Ungariei.

Armata română a trezit din nebunia lor pe bolșevicii ungarilor. Kuhn Béla a luat-o la sănătoasa. Ceilalți după el, iar Samueli, care tăia și spânzură, și-a tras singur un glonț în cap. Acum s'a alcătuit un nou guvern unguresc, care ar avea menirea să facă ordine în Ungaria mieșorată, așa precum o cere dreptatea.

Condițiile armistițiului.

Budapesta — Comandamentul armatelor române a pus următoarele condițiuni de armistițiu Ungariei:

1. Reducerea armatei ungurești la 15.000 oameni.

2. Oprirea funcționării fabricelor de muniții și predarea lor cu toate armele și munițiile aflătoare în ele.

3. Predarea a 30 procente din întreg materialul de cale ferată, 15 mii vagoane pentru transportul vitelor, 10 mii vagoane de persoane, 35 mii vagoane de diferite soiuri.

Terminul pentru împlinirea acestor condițiuni expiră la 15 August.

Măsuri aspre.

D-l General Mărdărescu a destituit din funcțiune pe noul ministru de războiu maghiar.

La ordinul d-lui general Mărdărescu, s'au luat 500 de ostatici, dintre cei mai de seamă unguri.

S'a adus la cunoștința populației și guvernului provizoriu, că pentru uciderea fiecărui român, vor fi omoriți 5 dintre ostatici. Guvernul maghiar a protestat.

Guvernele din Budapesta.

Noul guvern din Budapesta a ținut Miercuri o ședință sub președinția lui Peidl. Jandarmi unguri au pătruns în sala de ședință și au împărșiat ministrii. În acelaș timp s'a constituit un guvern cu ajutorul arhiducelui Iosif. El caută să strângă pe împuterniciții tuturor partidelor pentru un minister comun.

Care-i guvernul provizor ungar?

Budapesta, 18 August.

Noul guvern provizor a fost format precum urmează: Friedrich István, prim-ministru, Grün, ministru de finanțe, Sosi Béla, ministru de justiție, Samasa Adolf, ministru de interne, Tanczos Gábor, ministru de honvezi, Imre Sándor, ministrul instrucțiunii publice, Györi Loránd, ministru al agriculturii, Cailery András ministru al ocrotirilor sociale și Blekeer János, ministru al naționalităților. Noul guvern provizor a și depus jurământul de credință în mâinile palatinului Ungariei Arhiducele Iosif.

Guvernul din Seghedin a trimis arhiducelui Iosif dimisiunea cabinetului. Cum se spune, 4 din foștii

membrii ai acestui guvern vor lua mai târziu portofolii în guvernul din Budapesta.

Şase divizii ungureşti prinse.

Din izvor sigur se vesteşte că soldaţii unguri se predau fără împotrivire la apropierea trupelor române. S'au predat până acum 6 divizii. Populaţia se arată bucuroasă că a scăpat de bolşevism. Din declaraţiile prizonierilor se vede că inamicul a suferit pierderi mari pe câmpul de nord. Soldaţii unguri erau beţi în zăpăceala lor şi se împuşcau între ei. O telegramă a comandantului armatei roşii din Szolnok, spune că divizia 5 şi 6 sunt nimicite pe de-a întregul. Drumul de retragere a fost tăiat.

Ungaria va primi condiţiile României.

Se întăreşte vestea că consiliul de miniştri a hotărât să îndeplinească condiţiunile stabilite de români, vestind acest fapt pe cale telegrafică atât conferinţei de pace dela Paris, cât şi guvernului din Bucureşti.

Unde-i Béla Kuhn?

Béla Kuhn cu tovarăşii săi au prins fuga. El a ajuns până la Viena unde se zice că a fost arestat. Tovarăşii săi au fost deţinuţi încă la graniţa şi îşi aşteaptă sentinţa. Ba unul mai viteaz, Tibor Samuel prins de jandarmi în clipa când voia să fugă, a ţinut să-şi încheie vieaţa într'un chip vrednic de trecut, trimitându-şi un glonte în cap.

Desmintire.

În „Gazeta Transilvaniei“ din Braşov şi'n „Renaşterea Română“ a văzut lumina zilei o ştire alcătuită de prietenul meu Dr. Aurel Dobrescu, în care mi se aducea învinovăţirea, că eu mi-aş fi bătut joc de voluntarii ardeleni, întorşi la vatrele lor şi că i-aş fi primit cu vorbă de ocară. Este nedreaptă şi-o curată scornitură ştirea acesta a prietenului meu dela Braşov. Toată lumea mă cunoaşte şi ştie cât am luptat eu la „Gazeta Poporului“ pentru înfăptuirea României Mari şi cât a trebuit să sufer din pricina acesta. Ungurii prinseseră atâtea pismă pe mine, încât neştiind cum să mă răpună, cu toate că eram scutit de armată, în toamna anului 1918 m'au chemat, şi era să mă trimeată pe frontul italian, ca să mă dea gata, dacă nu să întâmpla să izbucnească revoluţia. Iar încât priveşte voluntarii ardeleni, până nu s'au reîntors ei, eu i-am slăvit în cuvinte frumoase, le-am arătat faptele lor măreţe, şi le-am tipărit chiar manifestul lor dela Darniţa în „Gazeta Poporului“, cu toate iscăliturile conducătorilor celor mai de samă ai lor. Nu m'am sfiit nici odată să cer drepturi pe seama lor şi voiu fi cel dintâiu care o să pretind, ca la împărţirea pământului, de ei să se ţie seamă cu deosebire.

Nu ştiu însă pentru-ce mă urăşte prietenul meu Dr. Aurel Dobrescu? Cetind spusese lui m'a cuprins o mare amărăciune, după-ce-am înţeles lipsa de sinceritate şi dreptate a gândului său. Nu i-am stat în cale la nimic, iar dacă va fi să fie ales primar al Braşovului, îl asigur, că cu toate Sâmbetele care mi le poartă, îi voiu da votul meu. Prietine, prietine, nu-i frumos ce-ai făcut! Să-ţi răsplătească Dumnezeu după gândurile şi simţămintele inimii tale.

Primeşte o caldă strângere de mână:

I. Broşu.

Cuvântul Regelui Ferdinand către ţărâtime în anul 1917.

El a dat pământ şi vot ţăranilor
Aţi câştigat dreptul de-a stăpâni pământul
Cuvântarea M. S. Regelui către Armata II-a.

„Vouă, fiilor de ţărani, care aţi apărât cu braţul vostru pământul unde v'aţi născut, unde a-ţi crescut, vă spun eu Regele vostru, că pe lângă răsplata cea mare a izbânzii, care va asigura fie-căruia recunoştinţa neamului nostru întreg, aţi câştigat totdeodată dreptul de a stăpâni într'o măsură mai largă pământul pe care v'aţi luptat.

Vi se va da pământ! Eu, Regele vostru, voi fi întâiul a da pildă; vi se va da şi o largă participare la treburile statului.

Arătaţi-vă, scumpii Mei ostaşi, demni de încrederea, ce Ţara şi Regele vostru pun în voi şi îndepliniţi-vă ca până acum datoriiile voastre cu sfinţenie. Să trăiască scumpa noastră Ţară şi viteza ei armată, nădejdea şi fala ei.

Prin votul vostru veţi alcătui România Mare.

Inalt ordin de zi:

Ostaşi,

De sfântul Gheorge sărbătorim hramul oştirilor. Sub steagurile cu chipul marelui mucenic şi apărător al credinţei, s'a luptat, pentru apărarea ţării şi răpunerea duşmanilor, în fruntea ostaşilor vechei Moldove, Ştefan cel mare şi sfânt al cărui steag a fost găsit acum la Muntele Aihos, ca şi cum el însuşi, viteazul de pe vremuri ar vrea să ne cheme spre biruinţă.

Să prăznuim cu toţi, cu inima smerită, dar şi cu hotărâre nestrămutată de a învinge ziua în care sute de ani s'au înălţat de vrednicii noştri rugăciuni pentru ca vitejia dreaptă să biruiască. Eu ca unul ce mă găsesc în scaunul de domnie al Aceluia, voi fi cel dintâiu care să fac rugăciuni pentru izbăvirea Ţării.

În acelaş timp, urmând lui Ştefan-Vodă, cel blând şi milostiv, întăresc, încăodată făgăduinţa mea de Rege ca, precum după biruinţele Lui se întindea praznic pentru viteji şi ei erau ridicaţi în rândul fruntaşilor, tot aşa după izbânda, pe care o aşteptăm, se vor realiza pentru voi, **legiuita stăpânire asupra drepturilor câştigate cu sângele vostru şi prin vot obştelesc veţi lua parte activă în alcătuirea unei Românie noi şi mai mari, pe care o vom fi înfăptuit-o împreună.**

Dat la Cartierul Regal azi 22 Aprilie 1917.

Ferdinand.

Dreapta împărţire a pământului.

Şedinţele Marelui Sfat Naţional.

După votarea legii electorale, care are menirea să dea drept de vot deopotrivă tuturor bărbaţilor nepătaţi şi întregi la minte, Marele Sfat a luat în cercetare cealaltă lege însemnată pentru fericirea ţărânimii noastre şi anume legea împărţirii pământului.

Despre lipsa de pământ la plugarii noştri s'a scris mult în gazete. Consiliul Dirigent din Sibiu a înţeles şi a văzut lipsurile celor dela sate şi fără de-a cruţa nici o jertfă a pus la cale împărţirea pământului. Lucrul acesta era şi cu cale. Nu se putea ca o seamă de oameni, de grofi unguri, să fie stăpâni pe întinderi de pământ cât cuprindeai cu ochiul, iar ţăranul nostru să aibă doar atâtea cât i-ar fi fost de ajuns pentru groapă, unde să-şi odihnească ciolanele. Lucrarea Consiliului Dirigent a fost încoronată cu succes şi Marele Sfat întrunindu-se, cu mici schimbări, a aprobat pe de-a întregul planul de împărţire a pământului.

Pentruca cetitorii noştri să ştie cum s'a petrecut lucrul acesta mai pe larg, dăm precum urmează cele întâmplare la şedinţe:

Sedinţa întâi.

Cuvântarea deputatului
Dr. Valer Moldovan.

Înainte de a intra la sfat asupra legii împărţirii pământului, dl v.-president al M. Sf. N. salută pe dl Disescu, fost ministru dela Bucureşti, care ia parte şi dânsul ca oaspe la această şedinţă.

Dl Dissescu mulţumeşte călduros, fericit de a fi de faţă la primul Parlament al Transilvaniei, care este înainte mergătorul primului Parlament al României-mari.

Se trece apoi la ordinea de zi.

Capul comisiei aleasă pentru cercetarea proiectului de lege a reformei agrare, Dr. Valer Moldovan, într'o cuvântare frumoasă face cunoscut deputaţilor cuprinsul acestei reforme. În introducerea Dsa spune:

Reforma agrară se poate privi din trei puncte de vedere: naţional-politic, etic adecă moral şi social.

Din punct de vedere naţional-politic, pământul să fie al celui ce-l munceşte, şi nu a acelor cari au avut numai venite din el. După aceste proiecte se va împărţi cu pământ ţăranul german şi maghiar, dar mai ales ţăranul român, care a muncit în măsură foarte mare acest pământ, nu numai pentru el ci şi pentru cei cari trăgeau numai foloasele.

Din punct de vedere etic adecă moral, creştin, e o blasfemie încercarea de a atribui lui Dumnezeu durerile din lume, deşi se ştie că pe săraci pururea îi veţi avea cu voi.

Relele au să se atribue întocmirilor nedrepte politico-sociale făcute tot de oameni.

Din punct de vedere social, e timpul să se delătoreze toate privilegiile adecă drepturile învechite şi nedrepte. Omul trebuie să biruiască după vrednicia lui. Egalitate deplină nu va fi, însă trebuie să nu

fie nedreptate, pentru ori-ce om cinstit din această țară.

Dupăce avocatul Moldovan face o largă cercetare a proiectului, aduce mulțumită șefului de resort care și-a pus toată inima în acest proiect, care înseamnă un drum nou în viața noastră națională, și propune Marelui Sfat ca proiectul, cu schimbările făcute de comisie, să fie primit ca material pentru dezbateră generală.

DI Bârseanu care se află la scaunul prezidențial, propune să se amâne ședința până când vor sosi tipărite schimbările făcute de comisie.

Propunerea se primește. După redeschidere se începe sfătuirea generală, sosind un număr de proiecte cu schimbările propuse de comisie, ce s'au distribuit.

Cuvântul unui țaran.

DI Ștefan Boroș, țaran din Săcele de lângă Brașov, spune că temelia unei țări e plugăria și economia de vite, cari nu se pot despărți una de alta. Amintește că M. S. Regele Ferdinand a fost cel dintâiu care a hotărât darea de pământ pe seama țaranelor.

Spune că e trimisul Secelilor din jurul Brașovului și spune că mulți locuitori din lipsa de pământ au trăit ani îndelungați în vechiul Regat. Cerem ca în partea aceasta de țară să se dea pământ pentru creșterea vitelor, cu care se ocupă.

Cer pământ din Trei-Scaune, căci la ei nu-i; sau cer pășune pentru vite în munți. Primește proiectul.

Și învățătorii își spun părerea.

Vasile Costea învățător, spune că reforma aceasta este cheazășia unei și mai puternice legături dintre popor și conducători. Primește proiectul.

DI Iosif constată o lipsă mare în proiect: lipsește stabilirea minimului de proprietate, adecă cât să poată avea un om mai puțin. Crede că proiectul nu se îngrijește ca micii proprietari să poată trăi și ei; căci prea mulți proprietari sub 5 jugăre încă nu pot slui la sporirea producției naționale, deci nici a averii naționale.

Lipsește din proiect legea prin care un anumit număr de pământuri să nu poată fi îngreunate cu datorii. Ar trebui introdus și lucrul acesta. Primește proiectul.

DI Bucurescu învățător, spune că pentru cultivarea înțeleaptă a pământului să se trimită tineri cari fac armata, ca elevi la diferite moși de model dela noi ori din străinătate. Primește proiectul.

Dr. Oana. Pornește dela legile pentru vechiul Regat, Basarabia și proiectul nostru, dela înfăptuirea căruia atârână îndeosebi bunăstarea materială a poporului.

Înainte de a privi în general proiectul, cere să se dea asigurări cu privire la Banca Agrară, că nu va fi o instituție de speculă, ci un razim al economiei naționale.

Roagă pe dl șef de resort să dea asigurări cu privire la Banca Agrară, înainte de a trece mai departe.

Primește cele două propuneri ale dlui prof. Iosif. Poporului să i se dea toate înlesnirile pentru a-și asigura temelnicia proprietății primite.

Să se împartă și păduri.

P. Dârlea, spune că și din păduri trebuie să se împartă unele din ele, anume acolo unde-s prea multe.

Vasile Cerghizan, vorbește despre însemnătatea reformei agrare, cu privire la care sunt atâtea păreri felurite. Trebuie să lucrăm repede și bine, pentru împlinirea cererilor drepte ale poporului.

Ședința din 7 August.

Pământ pentru voluntari.

Ședința se deschide la ora 9 și treisferturi a. m.

Președintele M. S. dl A. Bârseanu vestește că a sosit un răspuns telegrafic al șefului Marelui Comandament al armatei, la telegrama de felicitare a M. S. N. Apoi teleg. de felicitare din partea Societății doamnelor din Craiova.

DI. protopop Teculescu. Crede, că ar fi fost mai frumos dacă îndată după deschiderea celui dintâiu parlament, să se fi arătat pentru întâia oară legea agrară ca drept răsplată pentru țaranul, care a intrat în inima Ungariei. Își arată admirația pentru cei cari au lucrat la această reformă. Fiecare membru al M. S. N. este dator să tâlcuiască în ținuturile lor această lege. Fiecare să-și dea seama în fața poporului despre ceea-ce s'a lucrat la M. S. N.

DI. Pătăceanu își arată admirația față de preoți și învățători, cari au fost adevărații conducători ai poporului în aceste timpuri grele. S'au făcut ce i drept unele greșeli la conducere, cari au trezit puțină neîndestulare și deci conducătorii sunt chemați să-o liniștească. Cei săraci să fie ajutați la împrumut. Propune ca și pădurile să fie expropriate din partea statului pentru a putea fi păstrate. Să fie împiedecată cu toate mijloacele nimicirea pădurilor. Mai propune apoi ca să se împarte și moșiile statului. Să se expropieze moșiile până la 200 jug. căci 500 jug. este prea mult aceasta o știe dela țarani. Să se dea pământ voluntarilor și aceasta să se pună într'un paragraf special. Nu crede de priincios amestecul Băncii Agrare, mai ales fiind aceasta o alcătuire particulară ajutată de stat, care de bunăseamă va lucra pentru câștig. Consiliul superior nu este bine să fie numit din partea C. D. ci să numească Marele Sfat membri de județe. Cursul leului să fie tot cel din 1913.

DI. Eugen Goga: Proiectul reformei agrare este o lucrare de dreptate națională. Noi trebuie să introducem pe țaranul român în pământul pe care-l muncește de atâta vreme și pe care dușmanii i l-au furat de sub picioare. Să se statorească maximumul și minimumul de proprietate, silind astfel țărănimea a se întoarce spre orașe, pentru a-i da ajutoare industriei și comerțului. Acest proiect crede, că nu dă aceste garanții.

DI. Ioan Lupaș: În aceste momente frumoase ne putem bucura așa cum trebuie, văzând biruința de a îmbunătăți starea țaranului român și a întări statul român. Astfel s'a înfăptuit și proiectul reformei agrare. Înainte de războiul ungarilor aveau groază de votul universal. Ei însă au căzut sprijinindu se numai pe amenințare și corupțiune. Meritul de căpetenie în această lucrare îl are armata română.

Scopul acestei reforme este ca muncitorii pământului să fie și stăpânii lui. Aceasta este o biruință îmbucurătoare. În vremurile dedemult țaranul într'un timp nu avea drept la pământ, era însă obligat să-l muncească.

Nedreptatea ce i-se făcea țaranului a produs o prăpastie între aceștia și între grofi. La noi, spre bucuria noastră, această pră-

pastie nu se va putea face, prevenindu-se prin această lege. Până acum poporul nostru nu-și putea cumpăra pământ. Un exemplu din secolul XVII este ordinul lui G. Bethlen către nemeși, de a nu mai răpi pământul bisericilor și țaranelor români. Secolul XIX ne-a adus o oarecare ușurare, care era însă mai mult de ochiul umii, fiind atunci mai puternică conștiința drepturilor lor firești.

A sosit în sfârșit vremea ca acestui popor să i se facă dreptate. În aceste clipe mari și ca creștini ne simțim mângăiați făcându-se dreptate celui sărac. Nu e nimeni potrivit ridicării țaranului, deci sarcina noastră este ușoară, mai ales când ne gândim că noi avem foarte puțini proprietari mari de pământ români. Cu mult mai greu este acest lucru la frații de peste Munți. Cuza vodă, primul desrobitor al fraților de dincolo, este cântat în versuri populare. Botezul de sânge a făcut ca opera începută de Cuza cu ajutorul regelui Ferdinand să fie dusă la îndeplinire.

Termină cu dorința ca temelile cele 2 adecă vrednicia și hărnicia să rămână călăuzitoare la alcătuirea viitoare a proiectului. (Oratorul e aplaudat și felicitat cu căldură).

Cuvântul țaranului

Uroș Păteanu.

DI. Uroș Păteanu. Țaranul, care a muncit va fi îndreptățit. Făgăduiala făcută prin acest proiect crede, că va mulțumi pe deplin pe țarani. Constată, că pe baza unor paragrafi ai legii agrare, va scădea numărul celor, cari vor fi împrumutăriți. Comisiile județene să fie alese din oameni, cari poartă la inimă soarta țaranului român.

DI. Iacob Popa declară, că e mulțumit în general cu proiectul de lege. Își arată însă nedumerirea față de hotărârile luate în legătură cu domeniile statului și în ce privește împărțirea locurilor. Arată dreptul voluntarilor de a căpăta pământ (aprobări generale). În locul prim să se aibă în vedere mulțumirea țaranului. Moșiile de model să fie numai pentru înmulțirea câștigului statului. Aceste câștiguri le va putea înfăptui statul din averile particularilor. Moșiile statului să fie numai pentru îmbunătățirea rasei vitelor și promovarea industriei.

În ce privește împărțirea loturilor ar trebui statorit mai de aproape mărimea pământului ce va putea căpăta țaranul. Dându se voie comisiilor a se hotărî în fiecare caz după buna chibzuială, să vor da prilejuri la abuzuri.

DI. Vasiescu vorbește tot în acest înțeles aprobând proiectul în întregime.

Ședința să închidă la orele 12.

Ce-a spus dl Tăslăuanu?

DI. Oct. Tăslăuanu: Isvorul legilor agrare este a să căuta în revoluția țărănească din 1907 din vechiul regat. Începându-se înfăptuirea acestui lucru s'a convocat apoi Constituanta la 1914 dar nici acolo nu s'a făcut nimic. Numai după botezul de sânge al țaranului român și cu sprijinul M. S. Regelui s'a putut aduce această lege.

Acestei reforme nu i s'a adus nici o învinuire de ordin general. Lipsind dela ședință socialistii, dânsul vrea să arate și punctul de vedere socialist. În proiectul de lege de față este arătat acest lucru.

Părerea socialistilor se izbește de gândul proprietății și de aceea nu poate ieși la iveală în întregime. Se mai naște întrebarea dacă exproprierea va mări producțiunea?

Acest lucru este de foarte mare însemnătate. Banca agrară s'a înființat și în România în legătură cu reforma agrară. Se miră cum primul om care a lucrat pentru băncile cu operative la noi, a putut să se împace cu felul aceasta, când era cu mult mai bună înființarea unei bănci cooperative.

Cuvântarea șefului de resort Victor Bontescu.

Di șef de resort Victor Bontescu. Se simte îndreptățit a lua cuvântul la această dezbateri, dânsul fiind alcătuitorul proiectului, căci creatorul lui este voința poporului românesc. Răspunde dlui Tăslăuanu cum se poate împăca gândul socialistilor cu gândul proprietății. Face o scurtă reprivire istorică a luptei pentru pământ.

După ce iobagii și-au scuturat jugul s'a ajuns la proprietatea fiecărui om. Au mai rămas moșiile cele mari. Contra acestora luptă generațiile de azi. În această luptă pentru încetarea proprietăților mari trebuie să se împace gândul progresului cu al conservării.

El crede că a reușit să facă acest lucru. Reforme cu totul mari nu se pot face dintr'odată, deoarece ele ar primejdi întreaga viață economică. Ceeace s'a aflat de neînfăptuit în acest proiect va fi înfăptuit mai târziu, căci nu se poate face toate deodată. Noi intelectualii am avut totdeauna dragoste față de țărani. Avem exemple frumoase la Coșbuc, Goga și Agârbiceanu. În chestia Băncii agrare crede că se va putea ținea seamă de păreri M. S. N. statorindu-se în a cui proprietate va fi această bancă. Răspunde invinuirilor dlui Cerghizan, spunând că s'a ținut promisiunea de la Alba Iulia. A fi radical adecă fără cruțare la reforme, încă nu înseamnă a fi un om politic drept. Referitor la observația dlui Pătăceanu spune, că trebuie să ținem seama de șesul cel mare și nu numai de Câmpia Turzii unde de fapt s'ar putea expropria până la 200 jugăre.

La celelalte cuvântări răspunde că nu s'a putut stabili maximumul și minimumul adecă cât mai mult și cât mai puțin de pământ ca proprietate particulară, fiind acestea în legătură și cu alte întrebări cu privire la pământ. Ceeace nu a înfăptuit încă această reformă, are speranță că vor înfăptui o alții.

Di Cerghizan crede că cuvintele d-sale au fost înțeles greșite și dânsul socotește, că învățătorii și preoții nu au mărit lăcomia de pământ a țaranului ci au căutat s'o potolească. Crede că n'a vorbit nici odată batjocoritor referitor la industrie.

Proiectul de lege este primit cu unanimitate.

După o pauză de 15 minute urmează apoi dezbaterile după capitole ale acestui proiect.

(Va urma)

Impotriva celorce

răspândesc știri.

Extras din Ordonanța Nr. 21 și 25.

1. Vor fi considerați ca vrednici de pedeapsă:

a) acei cari, fără rea credință, prin locuri publice, gări, trenuri, pe străzi etc. vor comunica, răspândi ori tâlmăci în orice chip știri, fie adevărate, fie din gând, sau păreri cu privire la operațiunile de războiu, situația și alarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.

2. Această faptă se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 lei.

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scopul de a se spiona, sau trada, să aplică pedepsele provăzute de legile penale în vigoare în timp de războiu.

Nu se mai fac recvirări,

iar recolta este deastădată a locuitorilor fără deosebire.

Cu ajutorul bunului Dumnezeu am ajuns din nou la pâinea cea albă. Sfântă și binecuvântată recoltă, de dorul și-n așteptarea căreia atâtea inimi îngrijorate și-atâtea suflete neliniștite se zbuțumau în frământarea lor. Ce vom mânca? Cu ce ne vom hrăni flămânde guri? Ce-o să știm să ne facem? Era atâta supărare și-atâta jale pretutindeni, din palat până'n colibă, încât sermanii oameni își pierduseră voia de viață. Ungurii ne asupreau, omorând în noi tot ce aveam mai bun și mai sfânt, foamea ne amenința și nădejdea mântuirii se îndepărtase așa de tare. Piereau tinerii pe câmpurile de luptă, căci bătrânii se prăpădiseră de mult și nimeni nu putea să știe pentru ce să vărsăm atâta sânge, câtă vreme fiecare picătură curgea pentru vrăjmașul nostru, pentru Ungurul, care și pusese'n gând să ne stârpească de pe suprafața pământului?

Și-atunci, în noaptea cea mai neagră a suferințelor noastre, a răsărit soarele dreptății pe cerul neamului românesc.

Și parecă și câmpul și-a pus strai de sărbătoare pe umerii săi și s'a investmântat cu roadă bogată, pentru că să răsbune cu belșugul lui de hrană, și binecuvântare suferințele trecutului. A noastră este munca precum ale noastre sunt și roadele pământului. Consiliul Dirigent înțelegând lipsurile poporului, a hotărât ca recolta anului acestuia să zărmăne în mâinile aceluia care s'a străduit s'o are și s'o samente. Cu evlavie deci să ne înălțăm inimile la tronul Părintelui ceresc și să-i mulțumim pentru darurile sale neprețuite, cu cari a binevoit pe noi nevrednicii să ne încununeze. Iar pentru că să știe tot omul ce legi a făcut C. D. în ce privește întrebuințarea recoltei acestui an, o tâlmăcim pe interesul fiecăruia, așa precum urmează:

I. Grâul, săcara, orzul din anul 1919 se pot folosi numai pentru hrana locuitorilor.

Cel ce vrea să țină porci mai mulți, vite de îngreșat, sau să facă din orz bere, fabricanții de spirt, o pot face aceasta numai cu știrea și învoirea Consiliului Dirigent: Resortul alimentării.

II. Se iau bucatele (să recviră) numai dela proprietarii, cari au mai mult de 100 de jughere catastrale. Prin urmare toți acei economi, cari au mai puțin de 100 jugăre, pot să-și ducă bucatele lor în piața din apropiere, sau le pot vinde de acasă.

III. Bucatele de pe o moșie mai mare de 100 jugăre se iau, după ce se va ști că anume de câte bucate are trebuință fiecare proprietar pentru casă, pentru economie, pentru sămânță ș. a.

Trebuințele proprietarilor se vor socoti în chipul următor:

I. Pentru fiecare membru al familiei, pentru servitori, să lasă pe lună câte 25 kgr. bucate.

Așadar pe o casă, unde sunt 7 membri și 4 servitori se vor lasa pe lună 11×25=257 kgr. bucate (cam 15—16 feldere, măsurii). Pe anul întreg ar veni cam 31—32 măști de bucate (sau 190—200 feldere, măsurii pe an).

2. Pe seama muncitorilor cu ziua, se lasă de fiecare jugăr câte 30 kgr. (sau 2 feldere, măsurii).

3. Pentru sămânță se lasă de fiecare jugăr 100 kgr. (sau 6—8 feldere, măsurii). Dar nu poți să lași sămânța pentru mai multe jugăre, decât ai sămănat în anul 1918 și 1919.

4. Pentru fiecare porc de sămânță sau de îngreșat, se lasă orz 200 kgr. de un porc mare și 100 kgr. de un purcel (7—14 feldere).

La timpul său se va lasa și cucuruz.

5. Pentru fiecare cal să lasă pe o zi 4 kgr. ovăs.

Dacă prin împărțirea moșiilor și a pământului între țărani plugari, ar scădea numărul servitorilor și pământul moșiei, atunci bucatele întrecătoare, ce s'au lasat pentru sămânță s'au servitori se vor lua (recviră) mai târziu.

IV. Pentru bucatele ce se vor lua dela proprietarii cu peste 100 jugăre, se vor plăti următoarele prețuri:

100 kgr. grâu 120 cor.;

100 kgr. săcară 110 cor.;

100 kgr. orz 110 cor.;

100 kgr. ovăs 110 cor.;

Adecă o feldără grâu ar fi cam 18—20 cor.; iar o feldără de săcară, orz și ovăs cam 14—15 cor. Hotărăște greutatea bucatelor.

Prețul cucuruzului se va face mai târziu după cules.

Prețul bucatelor e socotit așa, că proprietarul trebuie să le ducă până la gara cea mai apropiată, unde le va da în samă.

V. Pentru adunarea și îngrijirea bucatelor, adunate dela proprietarii, se vor cuprinde toate magazinele.

Unde e lipsă, se vor cuprinde și morile, pentru că locuitorii se aibă hrana necesară.

VI. În fiecare județ (comitat) și oraș mare, se va numi o comisiune de 3, care se va îngriji de adunarea bucatelor și de împărțirea lor între locuitorii cari n'au bucate de loc, s'au n'au de ajuns pentru anul întreg.

VII. Negoțul în mori cu bucate este oprit.

VIII. Asemenea este oprită și trimiterea bucatelor în altă țară.

IX. Cei ce voiesc să-și ducă bucate, pe calea ferată română, din un loc în altul, mai mult de 2 saci (10 feldere), trebuie să-și ceară permis (o adeverință), în județul lor dela comisiunea de alimentare, iar în alt județ, dela resortul alimentării (ministeriu).

X. Prețul bucatelor pentru cei ce trebuie să și le cumpere se va hotărî de către Resortul alimentării. Pentru o persoană se va socoti 15 kgr. făină de pâne pe lună.

XI. Tot comisiunea aceasta se va îngriji, ca toți locuitorii să aibă zahăr, petrol și alte lucruri neapărat de lipsă.

XII. Comisiunile de aprovizionare, cari se vor îngriji de toate cele trebuincioase locuitorilor din un județ, vor începe lucrările lor cu 1 August.

XIII. Toți aceia, cari nu se vor ținea de aceste hotărâri ale Consiliului Dirigent, vor fi pedepsiți în bani și cu închisoare până la 6 luni.

XIV. Aceste porunci îndatoresc pe toți locuitorii, cu începerea dela 15 Iulie, când s'au publicat.

Conferința Partidului Național.

Reorganizarea partidului. — Cuvântarea d-lui Octavian Goga. — Alegerea d-lui Iuliu Maniu de președinte al Partidului Național. — Cine să fie în fruntea partidului? — Hotărârile.

Cu prilejul adunării Marelui Sfat Național la Sibiu, membrii partidului național au ținut de bine să țină cu privilegiul acesta o consfătuire pentru reorganizarea conducerii, a programului de muncă și a alcătuirilor lui. Istoria și lucrările partidului național sunt în deobște cunoscute. Nu trebuie să amintesc altceva decât că toate luptele politice din trecutul nostru, începând dela anul 1848, s'au purtat de către bărbați politici ieșiți din mijlocul lui. Din acest partid făcea parte toată suflarea românească și nu era român bun care să nu se cheme membru al partidului național. Putem recunoaște liniștiți, privind trecutul luptelor noastre politice, că partidul nostru național, al cărui ultim președinte a fost vrednicul bărbat *George Pop de Băsești* și a numărat la conducerea lui între alți mulți oameni aleși și pe aprigul și marele luptător naționalist Dr. I. Rațiu, și-a îndeplinit chemarea în chipul cel mai ales. Înfăptuirea idealului nostru al Românilor din Transilvania avem s'o mulțumim mai întâiu purtării de grijă a bunului Dumnezeu, vitezei armate a regelui Ferdinand și hărniciei Partidului Național. Era deci de trebuință acum, după-ce împrejurările s'au schimbat și viața neamului nostru a luat o nouă întorsătură neașteptată și luminoasă, ca și Partidul Național să fie alcătuit din nou și se i se dea ținte și idealuri noi pe cari să le urmărească de aici înainte.

Acesta a fost scopul consfătuirii de Sâmbăta și Dumineca trecută, la care au luat parte mulți din cei mai de seamă membrii ai partidului.

Intrunirea a avut loc în sala „Asociațiunii” și a fost deschisă sub prezidenția d-lui T. Mihali, vice-prezidentul Marelui Sfat Național.

Dl Octavian Goga a luat cel dintâi cuvântul arătând scopul întrunirii care este de a se lua mai multe hotărâri însemnate în privința chestiunilor din lăuntru ale partidului.

Partidul național, spune dl Goga, n'a fost până acum un partid politic propriu zis. Partidul național, dela 1848 încoace, ba mai de mult încă, a intrupat ideea luptei noastre ca neam, a fost păstrătorul credinței noastre naționale.

Partidul nostru, întemeiat pe gândul împotrivirii naționale, n'a fost un partid organizat. Noi nu ne-am știut nici odată părtașii, căci fiecare român era socotit că face parte din partidul național, care avea așa zicând membrii născuți iar nu făcuți.

Astăzi, împrejurările s'au schimbat din nou și trebuie să primim și noi acum organizația de partid. În interesul neamului nostru este ca să fim într'o singură tabără, în care să se adune toate sufletele pregătite de a lupta pentru binele public. Din multe părți se ivesc gânduri potrivnice nouă. Avem în fața noastră un nou partid, împotriva căruia vom avea poate să luptăm, și dacă privim ca îndreptățită organizarea socialiștilor, trebuie se luăm și noi măsurile dictate de trebuințele vremii.

Din diferite părți ni s'a supus că partidele din România ar avea scopul de a

căuta să câștige prieteni în Ardeal. Nu știu întrucât e adevărat acest svon. Dar, svonul trăiește și trebuie să-l lămurim. Noi suntem de credința că pentru un moment este nimerit ca poporul românesc dintre Carpați și Tisa să fie înfățișat în Constituanta de oameni ieșiți de aici, de acasă. Ar fi o mare greșeală ca în aceste vremuri partidele din vechiul regat să se amestece în viața politică din Ardeal.

Afacerile de stat ne unesc, noi suntem împotriva orărei gând de separațiune, dar până la Constituanta, trebuie să ne pregătim de lupta politică prin propriile noastre mijloace.

Noi avem păreri noastre bine hotărâte față de frământările politice din vechiul Regat și dăm credit moral tuturor conducătorilor cari au lucrat pentru mulțumirea sentimentului național. Aceasta nu însemnează că avem aceeași ținută și față de cei cari au fost în opoziție cu acest sentiment. În Constituanta ne vom statori punctele noastre de vedere. Până atunci vom rămâne într'o binevoitoare așteptare.

Dl Goga arată apoi modul de organizare a partidului, propunând în primul rând proclamarea ca președinte al partidului național pe dl *Iuliu Maniu*, prezidentul Consiliului Dirigent, ceea ce se primește în aplauzele întregii adunări.

Propune ca în vederea alegerilor să se aleagă o *comisiune electorală de zece*, care să facă lucrările pregătitoare pentru alegeri și defășoare un plan de organizare care pornește dela *sate* unde se vor forma *cluburi sătești*; apoi trece circumscripțiile electorale, unde se vor face comitete cu reprezentanții comnelor, și se oprește la organizațiile județene în al căror comitet urmează să între delegații circumscripțiilor electorale.

Însfârșit, câte trei delegați ai fiecărui județ precum și membrii Marelui Sfat, sau ai Parlamentului, vor forma *congresul partidului*, care va alege comitetul executiv. Până atunci Consiliul dirigent, ales la Alba-Iulia, se presupune a fi de drept comitetul executiv al partidului.

P. S. Episcopul Dem. Radu declară că toți episcopii români fac parte din partidul național.

Dl. Oct. Tăslăuanu face observarea că la temelia partidului trebuie să stea gândul *moralității naționale*, pentru că partidul să nu aibă puncte ușor de atacat. Totdeodată propune ca conferința partidului național, întrunită acum, să se învoiască ca niciunul din Românii cari în cursul războiului a avut o ținută potrivnică întregirii neamului, să nu poată fi la conducerea partidului.

Dl *I. Suciu*, declarându-se mulțumit în toate privințele cu cele spuse de dl Octavian Goga, propune alegerea următoarei comisiuni electorale: dr. V. Saftu, T. Mihali, Șt. Roșianu, Constantin Bucșan, pentru Transilvania, Anton Mociony, G. Adam și N. Oprean pentru Bănat, N. Zigre, Aurel Nilvan și Sever Miclea pentru ținuturile ungurene.

Duminecă conferința partidului național s'a întrunit din nou, sub prezidenția d-lui *Iuliu Maniu*.

Dl *Iuliu Maniu* mulțumește pentru încrederea care i s'a arătat prin alegerea sa de președinte al partidului.

Astăzi când avem înfăptuită unitatea națională, zice dl Iuliu Maniu, trebuie să ne gândim la înălțarea ei, pentru care avem nevoie de tot atâta unire. Partidul național nu și va îndeplini chemarea decât prezentându-se în Constituanta pe temelia acestei bune înțelegeri.

În aceste gânduri, deși mi-am dat seama de micimea puterilor mele, am luat asupra mea sarcina de a prezida Consiliul dirigent. În acelaș înțeles vă rog acum să-mi dați ajutorul întregului partid. Eu cred că străduindu-ne cu toate puterile noastre, vom putea să păstrăm chemarea civilizatoare a României. (Aplauze prelungite).

La propunerea profesorului Precup este aleasă o comisie de candidare din care fac parte P. S. Cristea, Andrei Barseanu, păr. Ralea, G. Tripon, Grozda, M. Popovici, V. Moldovan și Sever Dan.

O vie discuție se naște în jurul propunerii d-lui Oct. Tăslăuanu, după care propunerea se dă în studiu aceleași comisiuni de șapte.

Comisiunea de șapte și a prezentat raportul în ședința de după amiază, când s'a și ales comisiunea electorală în persoana d-lor Vasile Saftu, Valer Moldovan, T. Mihali, C. Bucșan, A. Nilven, N. Zigrea, Sever Miclea, A. Mocsony, Chindriș, G. Adam și Nistor Oprean.

În privința propunerii d-lui Tăslăuanu conferința partidului național votează o hotărâre prin care se arată recunoștința pentru cei cari s'au jertfit pentru neam, înfierându-se în acelaș timp toți acei cari au complotat împotriva întregității noastre naționale.

Cu aceasta hotărâre conferința partidului național s'a încheiat.

Cum stăm?

După ocuparea Budapestei de către trupele românești și fuga guvernului bolșevic, Ungurii s'au apucat să-și facă la loc țara ce le-a mai rămas și să înceapă munca de restabilire a ordinii. Precum arată telegramele mai nouă, în scopul acesta a fost chemat la conducerea țării arhiducele Iosif, care precum arată toate semnele va ocupa locul de rege al Ungariei micite. Se nădăduiește că nu peste mult Ungaria va fi nevoită să subscrie pacea cerută de către aliați. Încât privește Iugoslavia, telegramele mai nouă spun, că ar fi izbucnit mari neînțelegeri între sârbi și croați, precum și muntenegrini, cari nu voiesc să recunoască autoritatea sârbilor. În Rusia situația tulbură încă nu s'a lămurit. Englezii au fost bătuți de bolșevici și se vor retrage din Rusia, lăsându-o să-și alcătuiască ea afacerile din lăuntru, așa cum va putea. Subscrierea tratatului de pace cu Austria așș-derea s'a mai amănat.

Cel dintâiu sfat de ministri unguri.

Nauen 17 August.

Membrii guvernului ungar au ținut Vineri seara primul sfat de ministri. S'a hotărât recunoașterea arhiducelui Iosif ca rege până la viitoarea alegere pentru întrunirea națională, pentru ca țara să aibă un punct de sprijin în acest timp de trecere, după rugămintea primului ministru Friedrich. Arhiducele Iosif s'a arătat în urma acestei hotărâri la consiliu de ministri, spre a primi jurământul ministrilor. A vorbit ministrul președinte. Miniștri au depus jurământul.

Incercarea de rezidire a monarhistă.

După știri din Viena s'au aruncat asupra Budapestei din aeroplane niște manifeste pentru fostul rege, iar nu pentru arhiducele Iosif. Părechia regală a Belgiei, înrudită cu arhiducele Iosif, a îndreptat drumul în Paris încă din Maiu pentru preluarea guvernului Ungariei de către arhiducele Iosif în cazul unei restaurări a Ungariei.

Fostul împărat Carol ar fi trimis împuterniciți din Elveția la Viena pentru cercetarea afacerii restaurării monarhiei în Ungaria și Austro-Germania. În Italia trecerea la guvern a arhiducelui Iosif, a produs o mare nemulțumire. Gazetele amintesc că fostimpăratul Carol avea scopul de a se retrage și de a pune în capul Ungariei ca om de încredere al său pe arhiducele Iosif.

Aviz!

Rugăm pe toți abonații restanțieri să ne trimită fără amânare abonamentul, ca să nu fim siliți să le oprim foaia.

RĂVAȘUL SĂPTĂMÂNII

Sibiu 10 August 1919.

Alegeri pentru congresul național-bisericesc. Se știe că alegerile pentru congres săvârșite în a. 1918 au fost nimicite, deci trebuiau facute altele nouă, pentru a se putea îndeplini scaunul de mitropolit și pentru a se lua hotărâri de organizare nouă a bisericii noastre. Consistorul mitropolitan, care s'a întrunit în ședință într-una din zilele trecute, a și decis ca să se publice alegeri nouă pentru congresul nostru național-bisericesc. Aceste alegeri se vor face în săptămânile ce urmează și în tot cazul va trebui ales termenul lor așa, ca să nu cadă într'un timp cu alegerile politice pentru Constituanta.

Unde să fie capitala României. Dl Vasile Goldiș, Ministrul Transilvaniei la București, a spus unui gazetar din Constanța, că Bucureștii nu mai poate fi capitala României mari, pentru că Dâmbovița e prea mică apă și nu e în stare să ducă vapoare pe apele ei. Singurul oraș, care ar fi cea mai bună capitală, fiind așezat lângă Dunăre, este Galații, care se va uni cu Brăila, care e numai 15 kilometri departe de Galați, și astfel amândouă aceste orașe vor alcătui o capitală mare. Așadar capitala nu va fi în Ardeal la Brașov cum se zvonea, deși noi am dori lucrul acesta din toată inima, ci între Oltenia, Moldova, Basarabia și Dobrogea, pe malurile Dunării. Dl Goldiș a spus, că nu peste mult va și merge la Galați și va vorbi cu Conducătorii orașului despre aceasta, iară mai târziu guvernul se va înțelege cu mai mulți ingineri din Europa, ca să facă din Galați o capitală așa de frumoasă cum nu s'a mai pomenit alta.

Chipiul generalului Foch. După o știre venită din Londra, mareșalul Foch a dăruit chipiul pe care-l purta în prima bătălie de la Marna, spre a fi pus în vânzare împreună cu o scrisoare a mareșalului, care va sluji să întărească pe deplin că a fost al lui.

Negustorii au și oferit 25.000 de franci pe acest chipiu.

Produsul vânzării va mări fondurile pentru invalizi, adică pentru nenorociții din războiu.

Pentru vânzătorii de lemne. Pentru aprovizionarea populației cu lemne, Resortul de agricultură și comerț a dat o ordonanță în înțelesul căreia toți comercianții și exploatații de lemne sunt obligați să însinue lemnele de cari dispun până la 15 August, iar după această dată vor însinua cantitățile în cele dintâi 8 zile din fiecare lună. Lemnele de foc ce sunt acum în magazii nu se pot vinde înainte de 15 August.

Starea timpului și a sămănăturilor. Din toate părțile României se vestește, că sămănăturile din anul acesta sunt frumoase și vor da o recoltă bună. În cele mai multe părți s'a și început cu seceratul. Ovăsul dă în spic. Cartofii (piciocii) au înflorit de mult. Cuceruzul care o bucată de vreme a fost stat pe loc din lipsa ploii, acum s'a îndreptat și e mereu în creștere.

Viile sunt foarte bune. Se crede că vom avea vin așa de mult ca înainte de 30 ani

De ar da Dzeu de acu înainte nimei cât vreme potrivită și o toamnă lungă, apoi s'ar mai îndulci și viața noastră și am scăpa din sempetea asta cumplită, care ne apasă pe toți

În vechiul regat s'a calculat recolta grâului din anul acesta cu 187.300 vagoane, iar a secării cu 15.820 vagoane. Cât de mare va fi recolta în Ardeal, Basarabia și la noi, nu se știe încă.

Numărul deputaților și senatorilor în Ardeal. După proiectul de reformă electorală, alcătuit de resortul internelor, s'au instituit următoarele cercuri electorale, care vor alege pentru Cameră: Județul Albainferioară 9 deputați, Arad cu teritoriile din Cenad și Bichiș 15, Bihor 13, Bistrița-Năsăud 5, Brașov 3, Caraș-Severin 17, Ciuc 4, Cojocna 11, Făgăraș 4, Hunedoara 13, Maramurăș 5, Murăș-Torda 8, Odorheiu 4, Sălăgiu 8, Sătmar cu teritoriul din Ugocia 6, Sibiu 8, Solnoc-Dobâca 10, Târnava-mare 5, Târnava-mică 4, Timiș și terit. din Torontal 12, Treiscaune 4, Turda-Arieș. 7.

Pentru Senat vor alege: Județul Albainferioară 3 senatori. Arad cu teritoriile din Cenad și Bichiș 5, Bihor 5, Bistrița-Năsăud 2, Brașov 2, Caraș-Severin 7, Ciuc 2, Cojocna 4, Făgăraș 2, Hunedoara 6, Maramurăș 2, Murăș-Torda 3, Odorheiu 1, Sălăgiu 4, Sătmar cu teritoriile din Ugocia 6, Sibiu 4, Solnoc-Dobâca 4, Târnava-mare 2, Târnava-mică 2, Timiș cu teritoriile din Torontal 5, Treiscaune 2, Torda-Arieș 3.

Bănățeni la conferința Păcii. Români din Banat au trimis o delegație la Paris ca să prezinte conferinței de pace un nou memorandum.

Din delegație fac parte d-nii: dr. prof Iosiv Popoviciu, dr. Ion Sârbru, dr. Avram Imbroane, directorul ziarului „Bănatul” Grigore Ioan șeful de cabinet al d-lui ministrul A. Vaida și prof. C. Nedelcu.

Pentru cei cari voiesc să se facă ofițeri. Cei care doresc să cunoască condițiile de primire în liceele militare din vechiul regat și să aibă formularele trebuincioase pentru rugări, să întrebe despre aceasta Resortul de Culte.

Dela Budapesta spre casă. Toți românii pe cari stăpânirea grozavă bolșevistă i-a apucat la Budapesta vor avea puțință să se întoară acasă cu un tren special peste câteva zile. Transportul se va face pe cheltuelile statului

O pasere oprește predica unui preot. Preotul W. A. Wray din Sagersville Ga. a cauzat o mare nemulțumire între credincioșii bisericii baptiste, (pocăiți) când și-a întrerupt predica, s'a dus acasă și prinzând pușca a omorât o păsărică care cânta pe aripa bisericii. După-ce și a răz bunat, s'a întors iarăși în biserică și a urmat mai departe cu predica. El s'a scuzat în fața credincioșilor că cântecul păsărelei l-a conturbat în rostirea predicii.

Violența bolșevicilor unguri. Gazeta „Daily Express” aduce știrea, că cu ajutorul unei stațiuni radio telegrafice de o putere foarte mare construită la Budapesta, guvernul bolșevic maghar a reușit să prindă și să descifreze toate telegramele ce s'au trimis pe adresa comandantului. Franche d'Esperay la Paris După prinderea acestor telegrame Bela Knn a trimis la reședința guvernului contrarevoluționar în Seghedin câțiva oameni de încredere de-ai săi, însărcinându-i să pună mâna cu orice preț pe cheia telegramelor internaționale, deoarece telegramele acestea se trimeteau cu cifre în loc de litere, așa ca să le priceapă numai aceia cari cunoșteau cheia.

Se vede că trimișii lui Bela Khun au reușit să facă lucrul acesta, deoarece după informațiile ziarului londonez, toate acele plauuri urzite la Paris împotriva republicei ungare sunt în stăpânirea guvernului din Budapesta.

Aviz?

Se aduce la cunoștința învățătorilor, că A B Cedarul și cărțile de cetire de Dr. I. Stroiă, D. Lăpădat și Ion Crișan au fost aprobate de Consiliul Dirigent ca manuale de școală în ediția ultimă prelucrate în conformitate cu spiritul vremii.

Cei ce doresc a le folosi pe anul viitor școlar să se adreseze prin o corespondență D-lui Iuliu Crișan subvizor, Sibiu care va dispune trimiterea lor. 209 1—5

Se caută,

5 ori 6 vizitii sau mânători pe lângă boi pentru lucru la pădure. Cei-ce se interesează să întrebe la firma Fratelli Feltrinelli în Tâlmaci, stația Podul Veștem. 210 1—1

Ghete

bărbătești, Nr. 44 lucru de mână solid și-aproape nouă, sunt de vânzare: Să se întrebe la administrația „Gazetei Poporului” strada Orezului 41. 3—5

Cinematograful orașului Sibiu.

Directoară: d-na H. Scholtess. Dă reprezentații zilnic la orele 9 seara. Duminica două reprezentații una la 6¹/₂ și cealaltă la 9.

5—10

Cinematograful „Apollo” în Gesellschaftshaus.

Directoară: d-na Toth. Dă reprezentații zilnic la orele 9 seara. Duminica două reprezentații: una la 6¹/₂ și cealaltă la orele 9.

Cine știe ceva

despre Filimon Bârsan din Arpașul-de-jos, jud. Făgăraș, care a fost la reg. 23 honvezi din Sibiu și în urmă prisoner în Rusia (Moscova) despre care nu mai știm nimica din 1917 să binevoiască a ne înștiința la adresa Victoria Filimon Bârsan în Arpașul de jos jud. Făgăraș. 205 2—2

Publicare.

Comuna Brad (jud. Sibiu) dă în arândă prin licitație publică crâșma comunală în ziua de 24 August a. c. la 3 oare p. m. pe timpul dela 1 Ianuarie 1920 până la 31 Decembrie 1922. Asupra condițiilor dă primăria deslușiri.

Brad, la 27 Iulie 1919.

206 2—2

Secretar comunal

Anunț.

Pentru prăvălia mea de Manufactură, coloniale și fierărie caut un comis harnic și un învățacel din familie bună.

203 2—3

Nicolae Răchițan,
Săsciori (jud. Sibiu)